

Sådan startede Dioxin-krigen

38.000 kvadratkilometer jungle og rismarker blev forvandlet til en giftig ørken

*Af Thomas Bo Pedersen
Foto: Ole Johnny Sørensen*

USAs kemiske krigsførelse i Vietnam blev planlagt i de øverste politiske og militære cirkler i Washington. Initiativet kom fra en tophemmelig ekspertgruppe, som den daværende præsident John F. Kennedy havde nedsat i efteråret 1961. Gruppen blev ledet af den daværende justitsminister Robert Kennedy og præsidentens personlige militære rådgiver og general Maxwell Taylor, der senere blev ambassadør i Saigon.

I eftersommeren 1961 var Maxwell Taylor blevet sendt til Vietnam for at vurdere styrkeforholdet imellem det sydvietnamesiske Diemregime og befrielsesbevægelsen. Taylor's rapport til John F.

Kennedy var dyster. Diem-regimet havde forsøgt sig med massive udrensninger og masse-fængslinger i Mekong-deltaet og andre dele af Sydvietnam, hvor befrielsesbevægelsen havde store dele af befolkningen med sig. Selvom tusinder af sympatisører og formodede guerilla'er var blevet henrettet eller interneret, var befrielsesbevægelsen alligevel i stand til at gennemføre flere og flere operationer imod regeringsstyrkerne.

Opration »Dødsriget«

Guerilla'ens taktik bestod i »hit and run« aktioner fra skjulte baser i Sydvietnams tætte jungle, der også tjente som ly for guerilla'ens

forsyningslinier fra Nordvietnam.

Blandt ekspertgruppens forslag til at dæmme op for guerilla'ernes stigende aktiviteter var en gigantisk afløvning af Sydvietnams jungle. I den interne Pentagon-jargon blev projektet betegnet som »Operation Hades« — det græske dødsrige, hvilket senere skulle vise sig at være mildt sagt dækkende beskrivelse af konsekvenserne. Med præsident Kennedys personlige godkendelse blev den kemiske krig iværksat i foråret 1962. Under den officielle kode »Operation Ranchhand« gik specialbyggede C-123 fly på vingerne med deres giftige last. I de første år gik sprøjtetogterne hovedsageligt mod befrielsesbevægelsens junglebaser, og eksperterne forsøgte sig med flere forskellige afløvningsmidler.

Arsenik

Indtil midten af 1960'erne brugte det amerikanske luftvåben først og fremmest »agent blue«, som med en 40 procents arsenik-opløsning viste sig særdeles effektivt til at ødelægge de risdyrknings-områder, som forsynede befrielsesbevægelsen. Men de besprøjtede områder re-generede relativt hurtigt, og herefter blev »agent orange« med dets indhold af dioxin helt dominerende. Efterhånden som Vietnam-krigen udviklede sig til et kaotisk mareridt, intensiverede amerikanerne brugen af de kemiske våben.

Da brugen af afløvningsmidler stoppede i 1971, havde USA hældt 72 millioner liter afløvningsmidler udover Vietnam samt dele af Laos og Kampuchea. 38.000 kvadratkilometer jungle og rismarker — svarende til et område på størrelse med Danmark minus Sjælland — var forvandlet til en giftig ørken.

Militær fiasko

Men som den øvrige del af Vietnam-krigen blev »Operation Ranchhand« en militær fiasko. Befrielsesbevægelsen vandt øget støtte blandt bønder, som havde fået ødelagt måneders markarbejde efter et enkelt sprøjte-togt. Det er ikke til at vide, om det var den voksende internationale kritik eller erkendelse af den militære fiasko, der fik USA til at standse den kemiske del af Vietnam-krigen. Fra officielt hold er der aldrig kommet indrømmelser. USA fastholder den dag idag, at de kemiske afløvningsmidler var relativt uskadelige for mennesker og dyr.

Sådan ser den tidligere frodige jungle ud i Tay Ninh provinsen tæt ved grænsen til Kampuchea. Området blev besprøjtet i 1968/69 med 8.000 tons »agent orange«. Den tætte jungle er nu afløst af hårdføre græsarter. Vietnameresne har forsøgt at plante nye træer. Dioxin-koncentrationerne ligger nu i 30 centimeters dybde, og træerne dør når rødderne når de forgiftede jordlag.

